

Cyngor Sir Ceredigion

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Iaith
DYDDIAD:	22.11.2021
LLEOLIAD:	Zoom
TEITL:	Adroddiad Blynyddol Cered: Menter Iaith Ceredigion
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Diweddaru aelodau ar weithgaredd Cered yn ystod y cyfnod Ebrill 2020 - Mawrth 2021 gan roi trosolwg o lwyddiannau ac amlinellu rhaglen waith ar gyfer 2021-22

CEFNDIR:

Rhagair

Yn debyg iawn i wasanaethau eraill y Cyngor bu 2020-21 yn flwyddyn heriol i Cered . Yn dilyn cau'r swyddfa ar y 16eg o Fawrth bu rhaid addasu ein rhaglen waith a chanfod ffyrdd newydd o gysylltu gyda'r gynulleidfa er mwyn parhau i gyflawni prif nod ac amcanion y Fenter yng nghyswllt yr iaith Gymraeg.

Er gwaethaf yr heriau llwyddodd Cered i ddarparu rhaglen amrywiol ac arloesol o weithgaredd gan ddenu cynulleidfaoedd hen a newydd.

Bu rhywfaint o newid yng nghyswllt strwythurau rheolaeth y Fenter yn ystod y cyfnod. Mae'r Fenter yn rhan o Isadran Diwylliant y Gwasanaeth Ysgolion a Diwylliant dan arweinyddiaeth y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Meinir Ebbsworth. Ym mis Tachwedd 2020 penodwyd Rheolwr Cered yn Rheolwr Corfforaethol Diwylliant ac mae dyletswyddau a chyfrifoldebau Rheolwr Cered yn rhan o'r swydd honno.

Nod y Fenter

Prif nod Cered yw cefnogi, dylanwadu a datblygu'r defnydd o'r Gymraeg yng Ngheredigion er mwyn gosod y seiliau gorau posibl ar gyfer tyfu a datblygu'r Gymraeg ar lefel gymunedol a chymdeithasol, mewn addysg ac yn y byd gwaith. Mae Cered yn cyflenwi ystod o brosiectau i gynyddu'r defnydd o Gymraeg ymysg teuluoedd, plant a phobl ifanc, y gymuned a'r gweithle gan hybu a chefnogi gwasanaethau Cymraeg.

Cyfraniad y Fenter i strategaethau ehangach

Mae Cered yn gweithredu cynlluniau sydd yn cyflawni nod y Fenter ynghyd a blaenoriaethau strategol Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr – Strategaeth Iaith Llywodraeth Cymru sef: cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg, cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a chreu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun.

Mae gwaith Cered hefyd yn adlewyrchu blaenoriaethau Strategaeth Iaith Ceredigion 2018-23, strategaeth sydd yn nodi bod cynaliadwyedd yr iaith Gymraeg yn ddibynnol ar y broses o gryfhau cymunedau Cymraeg trwy ddarparu digon o gyfleoedd addysgol, diwylliannol a chymdeithasol i ddefnyddio'r iaith yn ddyddiol.

Yn ogystal mae gwaith y Fenter yn cefnogi Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion 2018-21 a'r amcan corfforaethol i gryfhau a chynyddu defnydd o'r Gymraeg. Fel Menter sydd yn gweithredu fel rhan o Gyngor Sir Ceredigion mae cyfleoedd amlwg i gydweithio a chyd-gynllunio'n agos gyda nifer o wasanaethau'r Cyngor gan gynnwys gwasanaethau ysgolion a Dysgu Gydol Oes er mwyn galluogi'r Fenter i gyflawni ei amcanion fel sbardun a hwylusydd o safbwynt cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.

Cyllido

Mae Cered yn derbyn cyllid craidd trwy Grant Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg Llywodraeth Cymru. Yn 2020-21 derbyniwyd grant o £120,626.00 gyda gweddill cyllid Cered yn dod trwy law Cyngor Sir Ceredigion.

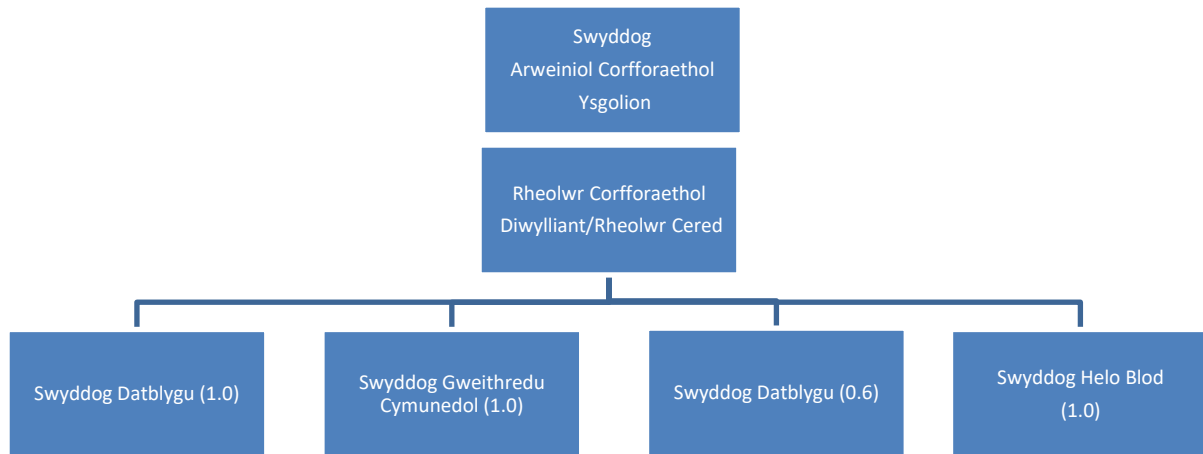
Mae'r cynnig grant blynyddol oddi wrth y Llywodraeth yn seiliedig ar gyfres o dargedau penodol sy'n seiliedig ar y thema strategol "Cynyddu Defnydd o'r Gymraeg". Disgwylir i'r Fenter adrodd ar gynnydd yn erbyn y targedau hyn yn chwarterol.

Yn 2020-21 roedd Cered hefyd yn derbyn cyllid trwy brosiect Helo Blod Llywodraeth Cymru. Caiff y prosiect hwn ei gydlynw gan Mentrau Iaith Cymru sy'n gyfrifol am ddosrannu'r arian grant a gaiff ei ddefnyddio i ariannu swydd llawn amser Swyddog Helo Blod.

Yn ogystal gall Cered lunio ceisiadau am arian grant o ffynonellau eraill er mwyn gweithredu prosiectau penodol. Ni fu unrhyw brosiectau cyllid allanol yn ystod 2020-21.

Strwythur a Staffio

Erbyn diwedd 2020-21 roedd strwythurau a llinellau rheoli Cered fel a ganlyn:

Partneriaid

Mae cydweithio gyda phartneriaid yn rhan bwysig o waith y Fenter Iaith. Trwy fabwysiadu'r egwyddor o ymgynghori a chydweithio, mae Cered yn awyddus i sicrhau nad oes dyblygu darpariaeth, a thrwy gynnig cefnogaeth i weithgaredd sefydliadau eraill, i ychwanegu gwerth at y rhaglenni hynny.

Mae partneriaid Cered yn cynnwys y canlynol:

Llywodraeth Cymru, Mentrau Iaith Cymru, Cymraeg i Oedolion – Prifysgol Aberystwyth, Theatr Felinfach, Mudiad Meithrin, Urdd Gobaith Cymru, Clwb Ffermwyr Ifanc, Menter Iaith Sir Benfro, Mentrau Iaith Rhanbarth y De Orllewin, CAVO, Coleg Ceredigion, Adran Gofal Plant Cyngor Sir Ceredigion, Gyrfa Cymru, Theatr Genedlaethol Cymru, Canolfan y Celfyddydau, Theatr Mwldan, Pwyllgorau Cymunedol.

Gweithgaredd Cered 2020-21

Prif benawdau

- Sicrhau £120,6626 o arian grant oddi wrth y Llywodraeth yn 2020-21
- Cytunwyd ar dargedau ar gyfer y cyfnod hwn gyda'r Llywodraeth ym mis Rhagfyr 2019 ond o ganlyniad i'r pandemig gorfodwyd Cered i adolygu cynlluniau a chytunwyd ar dargedau byr-dymor newydd gyda'r Llywodraeth ym mis Mehefin 2020. Seiliwyd y targedau ar ffordd newydd, ddigidol o weithio
- Adroddiadau chwarterol wedi eu cwblhau gan ddangos cyrhaeddiad yn erbyn targedau diwygiedig y Llywodraeth
- Darparwyd rhaglen arloesol o ddigwyddiadau digidol trwy gyfrwng sianeli cyfryngau cymdeithasol amrywiol
- Sefydlwyd partneriaeth newydd gyda Menter Iaith Sir Benfro gan greu tudalen Facebook newydd Cica Corona ar y cyd – bu hyn yn fodd i rannu sgiliau tîm ehangach o staff a lleihau dyblygu darpariaeth
- Cyfryngau Cymdeithasol:

	CERED	Cica Corona
Nifer y postiadau ar Facebook	1498	1828
Ymgysylltu	14,080	103,020
Cyrhaeddiad	293,756	1,305,662

- Cynnal 280 o weithgareddau rhyngweithiol ar lein
- 15,842 yn cymryd rhan neu'n ymuno

Manylion y Ddarpariaeth

Gweithredwyd rhaglen amrywiol o weithgaredd ddigidol yn cynnwys y canlynol:

Gwaith gyda Theuluoedd

- Sesiynau Hwyl i Blant – sesiwn ddigidol ddwywaith yr wythnos yn cynnig gweithgareddau amrywiol – Celf a Chrefft, Stori a Chan, Garddio, Coginio ayb
- Sesiynau rhyngweithiol gyda Siani Sionc
- Sesiynau rhyngweithiol gyda Do Re Mi

Gwaith gyda Phlant a Phobl Ifanc

- Clwb perfformio 'Clwb Creu' - mewn partneriaeth a Theatr Genedlaethol Cymru – cyfres o weithgareddau perfformio trwy gyfrwng Zoom
- Sesiynau Cymraeg yn y Gweithle i Ysgolion Uwchradd trwy gyfrwng Teams
- Cwis Dim Clem – darparu rowndiau rhanbarthol i ysgolion Ceredigion trwy gyfrwng Zoom
- Gwener Grwfi - hanner awr o adloniant i blant ysgolion cynradd trwy gyfrwng Zoom bob prynhawn Gwener yn cynnwys cwis, cerddoriaeth a helpa drysor.
- Ymweliadau wyneb i wyneb â dosbarthiadau Blwyddyn 7 ag 8 yn Ysgol Penweddig i drafod Agweddau at y Gymraeg

Gwaith yn y Gymuned

- Sesiynau Sgwrsio ar Zoom gyda Dysgwyr
- Sesiynau cerddorfa ukulele lwcadwli trwy gyfrwng Zoom a bellach wyneb yn wyneb
- Theatr Sofa – ymarferion a pherfformiadau cymunedol o "Dan y Wenallt" trwy gyfrwng Zoom
- Gwaith cynllunio prosiect gymunedol Yr Ardd – Llandysul
- Cwisys mawr y Gorllewin – cwisys rhithiol wedi eu trefnu ar y cyd rhwng Mentrau Iaith y Gorllewin
- Dished am Ddou – sesiwn gymdeithasol ddyddiol dros Zoom
- Pod Rhod – podlediadau wythnosol yn seiliedig ar gyfweiliadau gyda gwesteion amrywiol
- Cwmni Rôl Cinio – cyfres o sgysiau byw trwy gyfrwng Zoom gyda gwesteion amrywiol
- Podlediadau a rhaglenni radio mewn partneriaeth a Radio Aber

- Rhaglen wythnosol o weithgareddau ar dudalen Facebook Cica Corona a Cered gan gynnwys: Dywediad y Diwrnod, Cwis wythnosol, Slawer Dydd, Llun yr wythnos, Cwis yr Wythnos, Ar Gered, Enwau Blodau ayb

Cynllun Helo Blod

- Sgyrsiau cynghori busnesau trwy gyfrwng Zoom
- Asesiadau a chyflwyniadau Siarter Iaith

Yn ystod y flwyddyn bu staff y Fenter hefyd yn cynorthwyo ymdrechion y Cyngor i wasanaethu'r cyhoedd yn ystod y pandemig trwy gydlynw a chefnogi gwaith yr Hybiau Gofal Plant a thrwy ymuno a'r Tîm Olrhain Cysylltiadau.

Cynlluniau 2021-22

Cyflwynwyd cais am grant Hybu a Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 6 mis cyntaf y cyfnod 2021-2022 i Lywodraeth Cymru ym mis Ebrill 2021. Cyflwynwyd ail gais am y 6 mis olynol ym mis Medi 2021. Mae'r targedau hynny wedi eu seilio ar barhau gyda gwaith digidol ond gan ail gyflwyno gwaith wyneb yn wyneb yn raddol pan bod hynny'n bosib.

Mae rhai targedau ychwanegol wedi eu cynnwys megis y canlynol:

- Gorwel a Gwreiddiau (prosiect gwreiddiol Creu 2020) – prosiect mewn partneriaeth a Theatr Felinfach yn seiliedig ar grynhoi a chasglu atgofion cymunedol, gwaith gyda phobl ifanc a busnesau a chynrychiadau cymunedol. Rhoddwyd hwn ar waith yn wreiddiol yn 2019 ond gorfodwyd gohirio gweithredu – cyflwynwyd cais am arian LEADER Cynnal y Cardi a derbyniwyd cadarnhad o grant ym mis Ebrill 2021 . Bydd y gwaith yn dechrau yn ystod y misoedd nesaf
- Cynllun Gwirfoddoli mewn cydweithrediad a safleoedd hanesyddol a threftadaeth – cyflwynwyd cais am grant i ariannu prosiect peilot ar y cyd â Chastell Aberteifi - disgwylir canlyniad y cais hwnnw yn yr wythnosau nesaf

Bydd Cered hefyd eleni yn ailgydio yn y gwaith o hyrwyddo gweithgaredd yr Eisteddfod Genedlaethol ar draws y Sir trwy gynrychiolaeth ar bwyllgorau lleol a sirol a thrwy gydweithio gyda'r Eisteddfod ar brosiectau amrywiol gyda chymunedau a busnesau. Bydd gan y Fenter bresenoldeb ar faes yr Eisteddfod ar y cyd gyda Mentrau Iaith Cymru a Chyngor Sir Ceredigion.

Yn ogystal mae'r Fenter yn bwriadu ail gydio yn y prosiect Cadw ar Gof sef gwaith yn seiliedig ar dafodiaith yng nghyswllt byd natur. Mae Mentrau Iaith Cymru bellach yn bwriadu cyflwyno cais i HLF am arian i gefnogi nifer o brosiectau byd natur ar draws Cymru ac mae Cered wedi ei glustnodi fel un o'r ardaloedd a fydd yn gweithredu prosiect o'r math.

Wrth weithredu prosiectau ar sail targedau 2021-22 bydd Cered yn parhau i weithio i sicrhau cyswllt cyson staff y Fenter gyda chymunedau amrywiol ar draws y sir.

Blaenoriaethau Cered 2021-22

- Cynyddu defnydd o'r Gymraeg ar sail yr egwyddor bod angen:
Cysylltu/Cyfarparu/Grymuso/Galluogi

I gyflawni hynny byddwn yn :

- Gweithio tuag at gyflawni'r targedau a gytunwyd gyda'r Llywodraeth
- Codi ymwybyddiaeth am y Fenter trwy gyswllt staff a chymunedau
- Parhau i gefnogi gweithgaredd pwyllgorau canolog a lleol Eisteddfod 2022

ARGYMHELLIAD:

Bod y Pwyllgor Iaith yn derbyn yr adroddiad blynyddol fel cofnod o waith Cered yn ystod y cyfnod dan sylw ac yn nodi gwaith y Fenter wrth hyrwyddo a datblygu defnydd y Gymraeg yng Ngheredigion.

Enw Cyswllt: Non Davies
Swydd: Rheolwr Corfforaethol Diwylliant
Dyddiad yr Adroddiad: Hydref 2021